

2022

PROFESINIO
MOKYMO
STEBĖSENOS
METODIKA

Profesinio mokymo stebėsenos sistema kuriama įgyvendinant Europos struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamą nacionalinį projektą „Profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sistemų ir procesų stiprinimas“. Projekto metu parengta metodika, apimanti **profesinio mokymo institucijų veiklos ir profesinio mokymo programų įgyvendinimo stebėseną**. Metodiką sudaro bendrosios stebėsenos nuostatos, kriterijai ir projekto metu pratestuotų rodiklių rinkinys.

Metodiką parengė :

Giedrė Beleckienė, Liutauras Kazlavickas, Mariuš Palevič

Dėkojame: Metodikos rengėjai nuoširdžiai dėkoja visiems, kurie savo mintimis, duomenimis ar kritika prisidėjo prie galutinio metodikos varianto

Informacija metodikos citavimui:

STRATA (2022). Profesinio mokymo stebėsenos metodika. Vyriausybės strateginės analizės centras.

Turinys

Įvadas 4

Profesinio mokymo stebėsenos metodika 5

1. Bendrosios nuostatos 5
2. Profesinio mokymo įgyvendinimo objektas ir aprėptis 5
3. Profesinio mokymo stebėsenos sistema 6

Priedai 8

- Priedas Nr.1. Profesinio mokymo stebėsenos kriterijų ir juos detalizuojančių rodiklių schema 8
- Priedas Nr. 2. Profesinio mokymo stebėsenos rodiklių aprašai 9

Įvadas

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas¹ apibrėžia, kad profesinio mokymo kokybei užtikrinti ir gerinti vykdoma profesinio mokymo stebėseną vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintais švietimo stebėsenos rodikliais ir jo nustatyta tvarka (22 str. 3 punktas). Kartu nustatyta, kad Vyriausybės strateginės analizės centras vykdo žmogiškųjų išteklių ir profesinio mokymo sistemos stebėseną (32 str. 1 punktas) bei rengia žmogiškųjų išteklių ir profesinio mokymo būklės analizes (32 str. 2 punktas).

Įgyvendinant Europos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą projektą „Profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sistemų ir procesų stiprinimas“ (Projekto kodas 09.4.1-ESFA-V-713-03-0001) parengta profesinio mokymo institucijų veiklos ir profesinio mokymo programų įgyvendinimo stebėsenos metodika, rodikliai ir jų aprašai. Metodika ir rodikliai buvo išbandyti rengiant kasmetines profesinio mokymo būklės apžvalgas: [Profesinis mokymas Lietuvoje 2019](#)², [Profesinis mokymas Lietuvoje 2020](#)³ ir Profesinis mokymas Lietuvoje 2021⁴. Taip pat, rezultatams aptarti su profesinio mokymo dalyviais (politikos formuotojais, socialiniais partneriais, profesinio mokymo teikėjais) buvo organizuotos diskusijos ir apklausa. Rodikliai skirti pirminiam ir tęstiniam profesiniam mokymui. Juos galima analizuoti atskirų mokyklų, programų, regionų ir šalies lygmenimis.

¹ Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.45299/asr>

² <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metaj/svietimo-politika/20200424-profesinis-mokymas-lietuvoje-2019.pdf>

³ <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2021-metaj/20211021-profesinis-mokymas-lietuvoje-2020.pdf>

⁴ Bus viešai prieinama nuo 2022 m rugsėjo 30 d. <https://strata.gov.lt/tyrimu-ataskaitos/>

Profesinio mokymo stebėsenos metodika

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Profesinio mokymo stebėseną yra tęstinis ir sistemingas duomenų apie profesinio mokymo būklę ir kaitą rinkimas, analizė ir vertinimas.
- 1.2. Profesinio mokymo stebėsenos metodika (toliau – Metodika) nustato profesinio mokymo stebėsenos paskirtį, uždavinius, principus, aprėptį ir sistemą.
- 1.3. Profesinio mokymo stebėsenos paskirtis – sudaryti sąlygas vykdyti profesinio mokymo kokybę laiduojantį valdymą ir plėtrą, atitinkančią nacionaliniu ir Europos Sąjungos lygmeniu vykdomą švietimo politiką.
- 1.4. Profesinio mokymo stebėsenos uždaviniai:
 - 1.4.1. Sistemingai rinkti, analizuoti ir vertinti duomenis apie profesinio mokymo būklę ir kaitą;
 - 1.4.2. Transformuoti profesinio mokymo stebėsenos informaciją į strateginę informaciją, kuri padėtų priimti pagrįstus profesinio mokymo valdymo ir plėtros sprendimus;
 - 1.4.3. Informuoti visuomenę apie profesinio mokymo būklę.
- 1.5. Profesinio mokymo stebėsenos tikslas – įvertinti kiek profesinis mokymas yra sėkmingas šiais aspektais: žmogaus, galimybių mokytis visą gyvenimą, nacionalinės ir Europos Sąjungos (ES) švietimo politikos.
- 1.6. Profesinio mokymo stebėsenos informacija gali būti naudojama vertinant profesinio mokymo įstaigos veiklos ir / arba profesinio mokymo programos įgyvendinimo kokybę, formuojant profesinio mokymo politiką, projektuojant profesinio mokymo reformas.
- 1.7. Metodikoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatyme ir Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme apibrėžtas sąvokas.
- 1.8. Profesinio mokymo stebėsenos principai:
 - 1.8.1. **Tikslingumas** – renkami tik tie duomenys ir informacija, kurie yra reikalingi ir tinkami profesinio mokymo būklei ir kaitai vertinti bei jo valdymo ir plėtros sprendimams priimti.
 - 1.8.2. **Sistemingumas** – profesinio mokymo stebėseną vykdoma nuolat, suderintai ir užtikrinant tęstinumą.
 - 1.8.3. **Efektyvumas** – profesinio mokymo stebėseną atliekama mažiausiais kaštais, t. y. naudojant turimus duomenis, naujų duomenų rinkimą inicijuojant tik esant būtinybei.
 - 1.8.4. **Objektyvumas** – stebėseną vykdoma be išankstinio nusistatymo, laikantis profesinio nepriklausomumo nuo įvairių interesų grupių.
 - 1.8.5. **Visuminis požiūris** – profesinio mokymo stebėseną vykdoma atsižvelgiant į stebėsenos rodiklių tarpusavio sąveiką ir dermę.
- 1.9. Profesinio mokymo stebėseną remiasi oficialiais nacionaliniais ir tarptautiniais duomenimis.

2. Profesinio mokymo įgyvendinimo objektas ir aprėptis

- 1.10. Profesinio mokymo stebėsenos objektas – formaliojo pirminio ir tęstinio profesinio mokymo būklė ir jo kaita.
- 1.11. Profesinio mokymo stebėseną apima profesinio mokymo įstaigos veiklą, profesinio mokymo programų įgyvendinimą ir profesinio mokymo sistemos kaitą. Programų įgyvendinimas vertinamas švietimo sričių ir programų lygmenimis pagal tarptautinę švietimo klasifikaciją ISCED 11.

- 1.12. Profesinio mokymo stebėseną vykdoma pagal šiuos kriterijus:
- 1.12.1. Profesinio mokymo sėkmingumas **žmogui**. Profesinio mokymo sėkmingumas žmogui suprantamas kaip galimybė pakeisti savo gyvenimą į gerąją pusę. Tai priklauso nuo išsilavinimo ir įgytos kvalifikacijos. Todėl mokymosi rezultatai matuojami pagal mokymosi nutraukimo ir išsilavinimo įgijimo rodiklius, o įgytos kvalifikacijos poveikis žmogaus karjerai, analizuojamas pagal įsidarbinimo rodiklius;
 - 1.12.2. Profesinio mokymo sėkmingumas **galimybių mokytis visą gyvenimą** atžvilgiu. Sėkmingumas mokymosi visą gyvenimą atžvilgiu analizuojamas per profesinio mokymo prieinamumo skirtingo amžiaus ir poreikių žmonėms prizmę, vertinamos mokymosi tęsimos tendencijos, stebimi tęstinio profesinio mokymo aprėpties pokyčiai;
 - 1.12.3. Profesinio mokymo sėkmingumas įgyvendinant **Lietuvos ir Europos Sąjungos švietimo politiką**. Šis kriterijus vertinamas pagal strateginiuose dokumentuose numatytus siekinius, t. y. kintant strateginiams tikslams, turi būti atitinkamai atnaujinami rodikliai. Atsižvelgiant į galiojančius dokumentus, pasirinkti stebėti šie aspektai: pameistrystės plėtra, vidurinio išsilavinimo profesiniame mokyme įgijimas, absolventų kvalifikacijos atitiktis, absolventų nedarbas ir 20–34 metų amžiaus asmenų, kurie baigė profesinį mokymą prieš 1–3 metus, užimtumas. Rekomenduojama rodiklius keisti ne dažniau kaip kas penkerius metus.
- 1.13. Kiekvienas kriterijus išreiškiamas vienu ar daugiau rodiklių, kurie gali būti analizuojami nacionaliniu, regioniniu, profesinio mokymo įstaigos ir / arba profesinio mokymo programos lygmenimis. Rodiklių, kuriais išreiškiamas vienas kriterijus, skaičius skirtinguose kriterijuose gali skirtis. Profesinio mokymo stebėsenos kriterijų ir juos detalizuojančių rodiklių schema pateikta Metodikos 1 priede.
- 1.14. Rodikliams skaičiuoti naudojami tik švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS) kaupiami ir LAMA BPO duomenys. Jei mokinių skaičius yra mažesnis už 10, rodiklio reikšmė nėra skelbiama dėl per mažos imties.

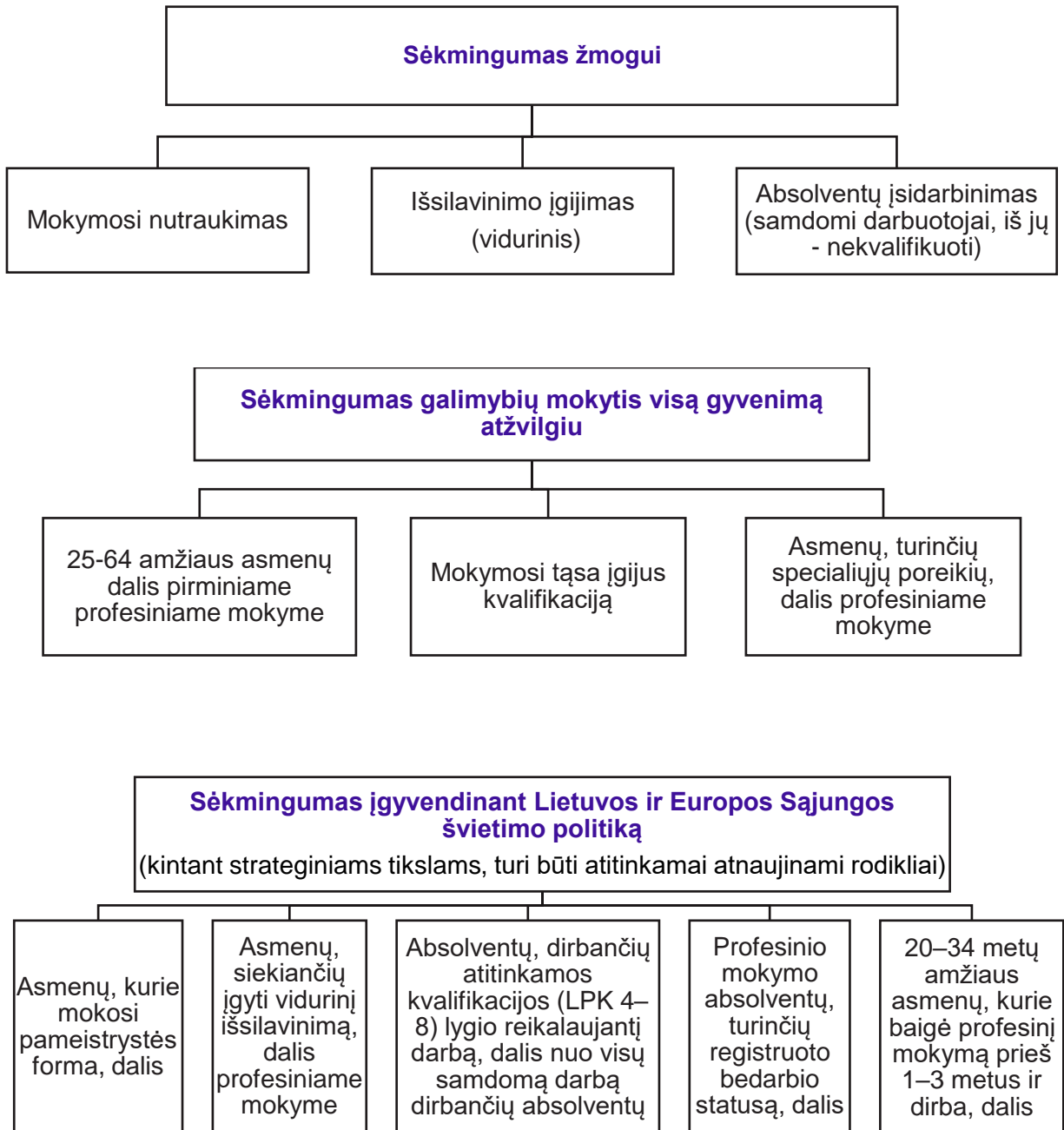
3. Profesinio mokymo stebėsenos sistema

- 1.15. Profesinio mokymo stebėsenos sistemą sudaro:
- 1.15.1. Profesinio mokymo stebėsenos organizavimas ir vykdymas;
 - 1.15.2. Profesinio mokymo stebėsenos rodiklių sąrašas ir jų aprašai;
 - 1.15.3. Profesinio mokymo stebėsenos rodiklių skaičiavimas, analizė, interpretacija ir rezultatų skelbimas.
- 1.16. Profesinio mokymo stebėsenos organizavimas ir vykdymas apima duomenų rinkimą ir apdorojimą, rodiklių sąrašo ir aprašų tvarkymą (sudarymą ir atnaujinimą), stebėsenai reikalingų tyrimų vykdymą, stebėsenos kokybės užtikrinimą, analitinių apžvalgų rengimą, strateginės informacijos apie profesinio mokymo būklę ir kaitą skelbimą.
- 1.17. Profesinio mokymo stebėseną organizuoja ir nuolat ją vykdo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliota institucija (toliau - įgaliota institucija).
- 1.18. Profesinio mokymo stebėsenos rodikliai parenkami atsižvelgiant į:
- 1.18.1. Apskaičiavimo kaštus;
 - 1.18.2. Sąsajas su kitais rodikliais;
 - 1.18.3. Duomenų, reikalingų rodikliams apskaičiuoti, prieinamumą ir patikimumą.
- 1.19. Rodikliai skaidomi visais prasme turinčiais pjuviais.
- 1.20. Rodikliai aprašomi pagal vieningą struktūrą, kurią sudaro šios dalys: Skaičiavimo metodas, Matavimo vnt., Rodiklio aprėptis, Rodiklio paskirtis, Rodiklio pjuviai ir Duomenų šaltinis. Rodiklių aprašai pateikti Metodikos 2 priede.
- 1.21. Rodikliai skaičiuojami kasmet.
- 1.22. Rodikliai analizuojami ir interpretuojami grupuojant juos su kitais rodikliais, galinčiais suteikti papildomos informacijos. Rodiklių analizės pagrindu rengiama metinė profesinio mokymo būklės apžvalga.
- 1.23. Rodikliai analizuojami, vadovaujantis šiais kriterijais:
- 1.23.1. **Naudingumas** – profesinio mokymo stebėsenos informacija yra tinkama ir pakankama pagrįstiems profesinio mokymo valdymo ir plėtros sprendimams priimti;

- 1.23.2. **Teisingumas** – profesinio mokymo stebėseną vykdoma etiškai ir atsižvelgiant į gerovę tų subjektų, kuriuos gali paveikti stebėsenos rezultatai;
- 1.23.3. **Tikslumas** – profesinio mokymo stebėseną atskleidžia ir pateikia adekvačią (t. y. kokybišką ir pakankamo detalumo) informaciją.
- 1.24. Profesinio mokymo stebėsenos rodiklių analizės ir interpretacijos objektyvumas užtikrinamas pasitelkiant suinteresuotų šalių (profesinio mokymo įstaigų, darbdavių ir darbuotojų, valdžios institucijų, švietimo ekspertų) atstovus.
- 1.25. Profesinio mokymo stebėsenos rezultatai yra viešai prieinami ir skelbiami įgaliotos institucijos tinklalapyje.

Priedai

Priedas Nr.1. Profesinio mokymo stebėsenos kriterijų ir juos detalizuojančių rodiklių schema

Priedas Nr. 2. Profesinio mokymo stebėsenos rodiklių aprašai

Kriterijus	Rodiklis	Rodiklio aprašas
1. Sėkmingumas žmogui	1.1. Mokymosi nutraukimas Profesinio mokymo mokinių, nutraukusių mokymąsi, dalis	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie išvyko ataskaitinių mokslo metų eigoje, skaičius / visų asmenų, kurie mokėsi tų mokslo metų spalio 1 d., skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie profesinio mokymo įstaigos efektyvumą
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	1.2. Išsilavinimo įgijimas Profesinio mokymo mokinių, kurie mokymosi metu įgijo vidurinį išsilavinimą, dalis tarp jį turėjusių įgyti	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie įgijo vidurinį išsilavinimą ataskaitiniais mokslo metais, skaičius / asmenų, kurie tais metais turėjo įgyti vidurinį išsilavinimą , skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informaciją apie asmens karjeros galimybes
		Rodiklio pjūviai Vidurinis išsilavinimas, profesinio mokymo įstaiga
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	1.3. Absolventų įsidarbinimas Profesinio mokymo absolventų, kurie įgijo kvalifikaciją ir tų pačių metų lapkričio 1 d. dirbo samdomą darbą, dalis	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją ir tų pačių metų lapkričio 1 d. buvo samdomi darbuotojai , skaičius / visų asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją , skaičius <i>Skaičiuojami samdomi darbuotojai, iš jų – nekvalifikuoti darbininkai (9 grupė pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių)</i>
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas, Tęstinis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie profesinio mokymo programos efektyvumą ir atitiktį rinkos poreikiams
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS

Kriterijus	Rodiklis	Rodiklio aprašas
2. Sėkmingumas galimybių mokytis visą gyvenimą atžvilgiu	2.1. 25–64 metų amžiaus asmenų dalis profesiniame mokyme	Skaičiavimo metodas 25-64 metų amžiaus asmenų, kurie ataskaitinių mokslo metų spalio 1 d. mokėsi profesiniame mokyme, skaičius / visų asmenų, kurie ataskaitinių metų spalio 1 d. mokėsi profesiniame mokyme, skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas, Tęstinis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie suaugusiųjų mokymąsi
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	2.2. Mokymosi tąsa įgijus kvalifikaciją Profesinio mokymo absolventų, kurie įgijo kvalifikaciją ir tais pačiais metais tęsia mokymąsi švietimo sistemoje, dalis	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją ir tais pačiais metais tęsė mokymąsi, skaičius / visų asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją, skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie asmens užimtumą ir tolesnę karjerą įgijus kvalifikaciją
		Rodiklio pjūviai Profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	2.3. Asmenų, turinčių specialiųjų poreikių, dalis profesiniame mokyme	Skaičiavimo metodas Asmenų, turinčių specialiųjų poreikių, kurie ataskaitinių mokslo metų spalio 1 d. mokėsi profesiniame mokyme, skaičius /visų asmenų, kurie ataskaitinę einamųjų mokslo metų spalio 1 dieną mokėsi profesiniame mokyme, skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas, Tęstinis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie profesinio mokymo indėlį plėtojant įtraukų ugdymą
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS

Kriterijus	Rodiklis	Rodiklio aprašas
3. Sėkmingumas įgyvendinant Lietuvos ir Europos Sąjungos švietimo politiką (kintant strateginiams tikslams, turi būti atitinkamai atnaujinami rodikliai)	3.1. Asmenų, kurie mokosi pameistrystės forma, dalis	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitinių mokslo metų spalio 1 d. mokėsi pameistrystės forma , skaičius / visų asmenų , kurie ataskaitinių metų spalio 1 d. mokėsi profesiniame mokyme, skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas, Tęstinis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie pameistrystės plėtrą
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	3.2. Asmenų, siekiančių įgyti vidurinį išsilavinimą, dalis profesiniame mokyme	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitinių mokslo metų spalio 1 d. siekia vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje , skaičius / visų asmenų, kurie ataskaitinių mokslo metų spalio 1 d. siekia įgyti vidurinį išsilavinimą PM ir bendrajame ugdyme , skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis ISCED 3 lygmens profesinio mokymo programos, kuriose kartu su profesija siekiama įgyti vidurinį išsilavinimą
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie vidurinio išsilavinimo profesiniame mokyme įgijimą
		Rodiklio pjūviai Apskritis, profesinio mokymo įstaiga
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	3.3. Absolventų, dirbančių atitinkamos kvalifikacijos (LPK 4-8) lygio reikalaujantį darbą, dalis nuo visų samdomą darbą dirbančių absolventų	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją ir tų pačių metų lapkričio 1 d. dirbo atitinkamos kvalifikacijos (LPK 4–8) samdomą darbą, skaičius / asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją ir tų pačių metų lapkričio 1 d. buvo samdomi darbuotojai, skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
		Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas
		Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie absolventų kvalifikacijos atitiktį
		Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (3, 4)
		Duomenų šaltinis ŠVIS
	3.4. Profesinio mokymo absolventų, turinčių registruoto bedarbio statusą, dalis	Skaičiavimo metodas Asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją ir tų pačių metų lapkričio 1 d. turėjo registruoto bedarbio statusą , skaičius / visų asmenų, kurie ataskaitiniais metais įgijo kvalifikaciją , skaičius
		Matavimo vnt. Proc.
Rodiklio aprėptis Pirminis profesinis mokymas, Tęstinis profesinis mokymas		
Rodiklio paskirtis Suteikia informacijos apie absolventų nedarbą		
Rodiklio pjūviai Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (2, 3, 4)		
Duomenų šaltinis ŠVIS		

Kriterijus	Rodiklis	Rodiklio aprašas
	3.5. 20–34 metų amžiaus asmenų, kurie baigė profesinį mokymą prieš 1–3 metus ir dirba, dalis	Skaičiavimo metodas 20-34 metų amžiaus asmenų, kurie prieš 1-3 metus įgijo profesinę kvalifikaciją ir ataskaitiniais metais lapkričio 1 d. dirba, skaičius / 20-34 metų amžiaus asmenų, kurie prieš 1-3 metus įgijo profesinę kvalifikaciją, skaičius
Matavimo vnt.		Proc.
Rodiklio aprėptis		Pirminis profesinis mokymas
Rodiklio paskirtis		Suteikia informacijos apie 20–34 metų amžiaus asmenų, kurie baigė profesinį mokymą prieš 1–3 metus, užimtumą
Rodiklio pjūviai		Švietimo sritis, profesinio mokymo įstaiga, ISCED lygmuo (3, 4)
	Duomenų šaltinis	ŠVIS

Kuriame pamatus pagrįstiems ir
įžvalgiems viešosios politikos sprendimams